

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**
Кафедра українознавства

Тетяна Єщенко

ФАХОВЕ МОВЛЕННЯ ЛІКАРЯ

Завдання для **самостійної роботи студентів 1 курсу денної
форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 228 «Педіатрія»**

Львів, 2023

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
Кафедра українознавства

Тетяна Єщенко
ФАХОВЕ МОВЛЕННЯ ЛІКАРЯ

Завдання для самостійної роботи студентів 1 курсу денної
форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 228 «Педіатрія»

Обговорено та ухвалено на засіданні
методичної комісії кафедри
українознавства (протокол № 10 від 31
травня 2023 року)

Затверджено методичною комісією
факультету іноземних студентів
(протокол № 4 від 31 травня 2023 року)

Львів 2023

УДК 811.161.2 (072)

Є 96

Єщенко Т.А.

Фахове мовлення лікаря: [завдання для самостійної роботи студентів 1 курсу денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 228 «Педіатрія»] / Т.А. Єщенко. Львів: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2023. 116 с.

Навчальний посібник містить вправи і завдання, орфографічні та стилістичні тренінги, які покликані забезпечити досконале володіння майбутніми лікарями нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного професійного мовлення; сформуванню навички оперування фаховою термінологією у стереотипних ситуаціях спілкування; оволодіти прийомами підготовки та презентації публічного виступу, а також укладання, редагування й коригування наукових медичних текстів, офіційно-ділової документації щодо особового складу, довідково-інформаційної та господарсько-договірної груп, професійної документації лікарського працівника.

Завдання з кожного розділу спрямовані на розвиток і вдосконалення лексично-граматичних, комунікативних умінь і навичок. Значну увагу приділено аналізу специфіки функціонування омонімів, паронімів, синонімів, іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів і дієслівних форм у фаховому мовленні. У завданнях проаналізовано і відображено складні випадки керування, основні синтаксичні особливості простого і складного речення у наукових і офіційно-ділових текстах. Приділено увагу питанням етикету усного і писемного мовлення лікаря. Низка вправ і завдань формують навички послуговування лексикографічними джерелами та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури фахівця. До кожної теми вміщено список рекомендованої літератури (основної і додаткової).

Адресовано студентам вищих навчальних закладів денної форми навчання зі спеціальності 228 «Педіатрія».

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Вінтонів Михайло Олексійович, доктор філологічних наук, професор Київського університету імені Бориса Грінченка;

Тяпкіна Наталія Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент Запорізького національного університету.

Обговорено та ухвалено на засіданні методичної комісії кафедри
українознавства (протокол №10 від 31 травня 2023 року)
Затверджено методичною комісією факультету іноземних студентів
(протокол №4 від 31 травня 2023 року)

© Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького, 2023

© Тетяна Єщенко, 2023

©Кафедра українознавства

ПЕРЕДМОВА

Нині на університети України як на інтелектуально-культурні осередки покладено вкрай важливе завдання - формування суспільної еліти. Основним критерієм оцінки сучасного працівника будь-якої сфери є вивищена фахова майстерність, належний рівень володіння мовою професії. Це є основою його самореалізації, інтелектуально-духовного і фахового зростання. Мовна культура завжди є надійним фундаментом освіченості, інтелігентності, важливим складником особистості лікаря (провізора). Мова підтримує в людині стан психологічної впевненості, рівноваги, дає відчуття життєвої перспективи, духовної опори, успішності. Знати мову професії – це вільно використовувати лексико-граматичні, стилічні засоби у конкретній ситуації, влучно добирати лексику свого фаху і вільно володіти нею, не допускати стильового і стилістичного дисонансу. Професійне мовлення є обов'язковим компонентом фахової готовності спеціаліста, від рівня його сформованості значною мірою залежать результати подальшої праці. Особливо це стосується працівників медичних закладів, компаній сфери «Охорона здоров'я», які безпосередньо спілкуються з людьми під час виконання своїх службових обов'язків. Правильне, багате мовлення лікаря, врахування ним психологічних особливостей пацієнта, контроль власної мовленнєвої поведінки, емоцій – необхідні складники його фахової майстерності. У структурі професійного мовлення медичних працівників виокремлюють компоненти: когнітивний (знання норм сучасної української літературної мови), комунікативно-операційний (вміння використовувати мовні засоби відповідно до мети, умов, ситуації спілкування), експресивний (мелодика, фразовий наголос, пауза, ритм, тембр, темп, сила голосу).

«Українська мова (за професійним спрямуванням)» як навчальна дисципліна має на меті закласти основи підготовки фахівців із високим лінгвістичним рівнем грамотності, бездоганним володінням нормами сучасної української літературної мови та дотриманням культури усного й писемного професійного мовлення.

Пропонований навчальний посібник містить вправи і завдання, які покликані забезпечити досконале володіння майбутніми лікарями нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного професійного мовлення; сформувані навички оперування фаховою термінологією у стереотипних ситуаціях спілкування; оволодіти прийомами підготовки та презентації публічного виступу, а також укладання, редагування і коригування наукових медичних текстів, офіційно-ділової документації, професійної документації лікарського працівника аптечних установ. Практичні завдання з кожного розділу спрямовані на розвиток і вдосконалення лексико-граматичних, комунікативних умінь і навичок, етикету усного і писемного мовлення лікаря.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

«Українська мова (за професійним спрямуванням)»

Дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є основним курсом і вивчається на 1 курсі у першому семестрі відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня* галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 228 «Педіатрія» освітньої програми *магістра* медицини. На вивчення відводиться 3 кредити (90 годин), з яких 30 год – практичні заняття, 60 год. - самостійна робота студента (далі – СРС). Підсумковим контролем є залік.

Мета та завдання навчальної дисципліни - продовження формування національно-мовної особистості, комунікативних навичок

майбутніх фахівців, студювання особливостей мови лікаря / провізора. Основними завданнями вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є: 1) засвоєння основних понять з курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)»; 2) усвідомлення значущості державної мови у професійному спілкуванні; 3) опанування основами фахової мови лікаря; 4) вироблення умінь застосовувати лексико-граматичні категорії сучасної української літературної мови для вироблення оптимальної мовної поведінки в професійній сфері; 5) оволодіння термінологічною лексикою, навичками роботи з вузькоспеціалізованими словниками; 6) аналіз доцільності використання лексичних, морфологічних, синтаксичних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів; 7) опанування усними та писемними нормами мовленнєвого етикету в професійній діяльності лікаря; 8) здатність диференціювати функціональні стилі сучасної української літературної мови загалом та ознайомитись з ознаками наукового лікарського тексту; 9) розвиток навичок укладання основних адміністративно-канцелярських та медичних документів, а також редагування перекладних текстів.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

«Українська мова (за професійним спрямуванням)»

Тема 1. Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування. Стильові особливості професійного спілкування. Професійна мова лікаря як особливий функціональний різновид літературної мови.

Тема 2. Лексичний аспект професійної мови лікаря. Лексико-стилістичні норми. Фразеологічні одиниці у фаховому мовленні.

Тема 3. Термінологія у професійному спілкуванні. Лексико-семантичні відношення в науковій термінології. Особливості української медичної термінології. Терміни, професіоналізми і номенклатурні одиниці у професійному мовленні лікаря. Лексико-семантичні відношення у науковій термінології.

Тема 4. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників, їх функція та роль у підвищенні мовленнєвої культури.

Тема 5. Морфологічний аспект професійної мови лікаря.

Тема 6. Синтаксичний аспект професійної мови лікаря.

Тема 7. Особливості українського мовленнєвого етикету. Комунікативні ознаки культури мовлення. Усне спілкування у сфері професійної діяльності лікаря. Особливості українського мовленнєвого етикету. Комунікативні ознаки культури мовлення.

Тема 8. Публічний виступ та його жанри. Види публічних виступів та їхня структура. Функції публічних виступів. Основні вимоги до публічного виступу. Ефективність усної мови лікаря під час просування (рекламування) лікарських препаратів та засобів медичного призначення. Труднощі публічного виступу. Загальні вимоги до публічного виступу. Способи підготовки до усного виступу. Робота над усною формою виступу. Простота викладу тексту виступу. Конкретність змісту тексту виступу. Різноманітність номінативних засобів. Риторичні фігури. Передача графічних знаків в усному мовленні. Виразність мовлення. Структура публічного виступу. Вибір теми.

Позначення структурних частин виступу. Місце важливої інформації. Види планів та виступу.

Тема 9 Стилiстичний аспект фахової мови медичних працівників.

Тема 10. Науковий стиль у фаховому мовленні. Типові конструкції наукового стилю. Структура та види наукового тексту. Тези доповіді на конференцію. Анотація.

Тема 11. Офіційно-діловий стиль у фаховому мовленні лікаря. Культура писемного ділового мовлення: загальна характеристика.

Тема 12. Вимоги до укладання й оформлення адміністративно-канцелярських документів.

Тема 13. Професійна документація лікаря. Особливості її укладання та оформлення. Сталі мовні конструкції.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

САМОСТІЙНА РОБОТА 1

Сучасна українська мова як засіб професійного спілкування

План

1. Мова як суспільне явище. Мова і мовлення в житті суспільства.
2. Функції мови.
3. Літературна мова. Її ознаки. Мовна норма. Типи мовних норм.
4. Поняття державної мови. Державність української мови.
5. Національна мова та мовна політика.
6. Мова професійного спілкування як функціональний різновид сучасної української літературної мови.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самотність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Прочитайте висловлювання про мову. Поясніть значення мови у житті суспільства та людини.

- Мова – найважливіший національний ідентифікатор, завдяки якому кожна нація вирізняється з-поміж інших, усвідомлючи себе самодостатнім та самочинним суб'єктом історії (Ольга Федик).
- Людина, яка не розмовляє мовою тієї держави, на території якої вона знаходиться,- або гість, або завойовник, або примітивна розумом. (І. Франко)
- Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову (Л. Костенко)
- Народ, що не усвідомлює значення рідної мови для свого вищого духовного життя, виконує над собою самовбивство (П. Шафарик)
- Якщо ти не знаєш рідної мови, ти не людина взагалі (І. Фаріон)
- Мова – одна з найважливіших прикмет самостійності народу...з упадком мови...перестає існувати народ тієї назви, яку мав до того часу, доки мова його ще жила (В.Сімович).

2. Укладіть усні висловлювання про: 1) професію лікаря; 2) про вибір професії; 3) про професійний рівень; про професійну майстерність; 5) про професійну придатність; 6) про професійні якості; 7) про професійне визнання.

3. Ознайомтеся з таблицею, в якій подано чужоземне слово і український відповідник. Як Ви ставитеся до проблеми збереження національних основ української мови? Доберіть 5 подібних прикладів.

Іншомовне слово	Український синонім
авантюрист	пройдисвіт
аудієнція	прийняття
автентичний	справжній, непідроблений
автоматичний	саморушний
автономія	самоврядування
агресивний	напасницький
адаптувати	приспособувати
адекватний	тотожний, достеменний
аеродром, аеропорт	летовище
азартний	затятий

Завдання 4. Беручи до уваги морфологічні, лексичні та стилістичні мовні норми, відредагуйте сполучення слів.

Прийом починається в вісім годин; лікар приймає по вівторкам (згідно графіка); чи зроблені прививки; потрібно більш серйозно відноситись до свого здоров'я; вам поставили невірний діагноз; різка біль в області шлунку; поясниця болить; маю сильне головокружіння; треба взяти пробу крові;

молоподвижний спосіб життя вредний; снотворні засоби; дозировка лікарств; приміняйте жарознижуючі; больничний; препарат лічить любу травму; треба вскрити нарив; усунути чужорідне тіло; пересадка роговиці ока; слизиста оболочка; хрусталик ока; виворотка крові; хворий на носилках; пацієнт очнувся; дородовий відпуск; шелушіння шкіри.

Завдання 5. Дотримуючись словотвірних норм, підберіть якомога більше спільнокореневих слів до іменників «мова», «ліки», «хвороба».

САМОСТІЙНА РОБОТА 1

Лексичний аспект професійної мови медиків. Фразеологізовані одиниці у фаховому мовленні

План

1. Лексика. Лексикологія. Лексичні норми сучасної української мови.
2. Лексичне значення слова. Однозначні та багатозначні слова. Правильний вибір значення слова.
3. Синонімічне багатство української мови. Синоніми та евфемізми в професійному мовленні.
4. Омоніми та їх різновиди. Особливості вживання міжмовних омонімів.
5. Особливості вживання паронімів у професійному мовленні.
6. Лексика української мови за походженням. Власне українська та запозичена лексика.
7. Запозичення із грецької, латинської, французької, німецької та англійської мов у медичній галузі. Ознаки запозичень.
8. Активна та пасивна лексика лікаря. Слова іншомовного походження (варваризми, екзотизми, інтернаціоналізми) та їх уживання у професійному мовленні.
9. Використання фразеологізмів у професійному мовленні медика.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Поясніть значення слів. Запам'ятайте їх наголошення. Визначте, до якої лексичної групи вони належать. Яку функцію виконує наголос.

Вугровий-вугровий, наливний-наливний, гіркота-гіркота, в'язка-в'язка, мокрота-мокрота, тріска-тріска, вигода-вигода, затвердити-затвердити, ірис-ірис, бубон-бубон, захват-захват, запал-запал, випробувати - випробувати, приписка-приписка, рибний-рибний, виходити-виходити, водяний-водяний, терен-терен, задихатися-задихатися, травник-травник, відомість-відомість, вітряний-вітряний, гикати-гикати, лікарський-лікарський, лупа-лупа, названий-названий, пора-пора, дякувати-дякувати, орган орган.

2. Доберіть до поданих слів синоніми. Із синонімічним рядом трьох вибраних слів складіть речення.

Неспокійний, передбачливий, шалений, штучний, хворий, інструкція, інтуїція, лікарня, еліксир, оглядати, підробка, домінувати, симптом, анестезія, анемія, адсорбувати, фармацевт, лихоманити, дезінфекція, процент.

3. До поданих слів доберіть антоніми. Зі словами із п'яти пар на вибір складіть речення.

Симпатія, нікчемний, брутальний, в'ялий, самолюбство, далекозорість, повільний, кривий, донор, нечутливість, розвиток, симуляція, лівий, мовчазний, хвороба.

4. Поясніть значення нижчеподаних слів і скажіть, до якого виду слів за лексичним значенням вони належать. Уведіть запропоновані пароніми у речення.

Депресивний-депресійний, жилавий-жильний, зеленка-зелінка, істерія-істерика, кривавий-кровний-кров'яний, настій-настоянка, рефлексивний-рефлекторний-рефлексний, сульфат-сульфіт-сульфід, травматичний-травматологічний, пітний-потовий, нормалізувати-нормувати, болісний-болючий-больовий, адрес-адреса, їда-їжа, ділянка-дільниця, сердечний-сердешний-серцевий, посмішка-усмішка, активація активізація, комплемент - комплімент, гранат-граната.

5. Поясніть значення фразеологізмів.

Як більмо на оці, вдарити по носі, вилити жовч, брати за горло, брати себе в руки, вбирати очима, брати верх, хоч у вухо клади, бити по нервах, не бачити далі свого носа, бити в голову, взяти ноги на плечі, хапати за горло, вибивати зубами третяка, життя обірвалося, зав'язати голову, в лоб говорити, ловити себе на думці, лягати кістками, у голові макітриться, виправити щелепи, як мати народила, вийти з того світу, і ріски в роті не мати, мати голову на плечах, мати кам'яне серце, не мати спокою, на короткій нозі, впасти в непам'ять, всмоктати з молоком матері, вивернути кишки, вибитися з сил, язик як бритва, на широку ногу, носити в серці, облежувати боки, вразити в саме серце, взяти за серце, розбиратися як

баран в аптеці, Бог прийняв до себе, брати близько до серця, хапати за горло, звалити з ніг, вдарити в ніс, відбирати руки й ноги, вуха в'януть, обливатися кривавим потом, вимотати жили, валити з хворої голови на здорову, комар носа не підточить.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3

Термінологія у професійному спілкуванні. Лексико-семантичні відношення в науковій термінології. Особливості української медичної термінології

План

1. Поняття «термін», «термінологія», «терміносистема», «номенклатурна назва», «терміноелемент», «терміни-епоніми», «терміни-аббревіатури» тощо.
2. Термін як основний елемент фахової мови медицини. Основні поняття термінознавства.
3. Склад і структурна організація української медичної терміносистеми.
4. Особливості термінотворення у сфері медичної термінології.
5. Культура терміновживання. Проблеми функціонування української медичної термінології.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Прочитайте статтю к.біол.н. Беспалової О. Я. з навчального посібника «Медична термінологія» про розвиток та становлення української медичної термінології. Назвіть основні етапи формування української медичної термінології. Укладіть план до тексту і стисло перекажіть його.

Процес формування української медичної термінології відбувався під впливом різноманітних чинників, як внутрішньомовних, так і іншомовних.

Досліджувались вибрані аспекти сучасної медичної термінології, такі як принципи функціонування греко-латинської медичної термінологічної системи, їх класифікація та систематизація українських відповідників, а також лексика окремих підсистем медичної термінології. Основними шляхами оновлення термінології, і медичної зокрема, є інтеграція іншомовних слів, поповнення новими термінологічними одиницями шляхом творення на основі уже існуючих, їх семантична трансформація та вторинна номінація.

Медична термінологія – це сукупність назв різноманітних предметів та явищ, що стосуються будови тіла, лікування та хвороб.

Поняття ще не об'єднувались в загальну категорію “термін”, що визначається як «одиниця історично сформованої термінологічної системи, що визначає поняття та його місце в системі інших понять, котрі служать для спілкування людей, пов'язаних єдністю спеціалізації, належить до словникового складу мови та підпорядковується її законам». В цей час з'являлися назви кінцівок, органів, рослин та зачатки відомої нам тепер клінічної термінології. Ще за часів появи «Руської правди» в обіг увійшли відповідники сучасним анатоמו-клінічним термінам, наприклад, кисть, перелом, рана, синець.

Накопичення та систематизація набутих народом знань призвела до появи різних травників та лікарських порадників – здебільшого рукописних видань, де містилися практичні поради з народної медицини та відомості про лікарські рослини. Цей період тривав до середини XIX століття та отримав назву періоду накопичення або донаукового періоду.

Початком другого етапу становлення української медичної термінології стали процеси націоналізації грецько-латинської термінології в цей історичний період відбувались і в інших європейських країнах, тобто українська медична термінологія у своєму розвитку наближувалася до загальноєвропейського процесу творення.

Третій етап (20 – 30-ті роки XX ст.) – це період розквіту української термінографії. В цей час друкувались багато словників медичної термінології, з'являлися медичні журнали на території країни, найбільша кількість з них видана в 1920 – 1929 роках, з яких 22 – українською мовою. Значний внесок в тогочасну українську термінологію зробила О. Курило, яка написала «Російсько-українського словника медичної термінології» (1918 р.), адаптований для шкільного використання. Більша частина з запропонованих нею термінів давно вийшли зі вжитку, але деякі, наприклад білі кров'яні тільця, гомілка, тім'я, повіка досі активно використовуються. Іншомовних слів в цьому словнику було небагато, але в цілому в термінології спостерігалась тенденція не лише до використання вже існуючих лексем, але і до активного застосування новостворених.

Наступний період (50 – 80-ті роки XX ст.) називають періодом русифікації з застосуванням широкомасштабних кампаній проти «українського націоналізму». У 1936 році було надруковано «Словник медичної термінології». В цей час в обіг увійшли терміни роди (пологи), родовий (пологовий), коклюш (кашлюк), лихоманка (пропасниця), істерія (причинність), спайка (злука) та багато інших.

Період розквіту національної термінології почався в 1991 році зі здобуттям Україною незалежності і триває і досі. Цей етап ознаменувався антирусифікацією. В цей час видано багато словників української медичної термінології, відновлені українські традиції творення та розроблені нові

форми лексико-графічного опрацювання медичних термінів. Метод калькування (перекладу-пояснення) російських термінів ставав неактуальним, натомість у вжиток поверталось все більше власне українських термінів. Проаналізувавши літературні джерела, можна з впевненістю сказати, що національні корені мають такі терміни: вислуховування (аускультация), жовтяниця (жовтуха), пронос (діарея), горло (глотка), цукриця (діабет), молочастий (емульсійний), пошесть (епідемія), червонокрівець (еритроцит), вічко матки (зів матки) та багато інших. Але незважаючи на це, в українській медичній термінології кількість запозичених термінів значно переважає над кількістю національних. До запозичених термінів належать дантист (з англ.), бандаж (з франц.), блокада (з англ.), 14 шприц (з нім.), клапан (з нім.), скарлатина (з італ.).

Сфера вживання національних медичних термінів значно розширилась і спостерігається позитивна тенденція наближення українських термінотворчих процесів до загальноєвропейських стандартів, а посилення уваги до неї з боку науковців сприяє збагаченню та розвитку медичної термінології зокрема, та української мови в цілому.

2. Подані терміни згрупуйте у дві колонки: перша – загальнонаукові; друга – галузеві.

Баланс, вакцинація, теплообмін, авітаміноз, добуток, травма, водень, локальний, аргумент, недокрів'я, ординарний, наголос, епідемія, аналогія, тонус, надбудова, чинник, координація, проміжок.

3. Замініть запозичені слова відповідними власне українськими.

Анемія, абдукція, агонізувати, адаптуватися, генезис, баланс, вібрувати, дезінфекція, еквівалентний, ідентичний, локальний, конвульсії, ординарний, малярія, фактор, симптом, мікроб, мікстура, шприц.

4. Наведіть 5 прикладів медичних термінів, які утворилися поєднанням основ за допомогою інтерфіксів о / е:

- 1) іменник + о / е + іменник (бронхопневмонія);**
- 2) іменник + о / е + прикметник (шлунковокишковий);**
- 3) прикметник + о / е + прикметник (нирковокам'яний);**
- 4) прислівник + прикметник (швидкоплинний).**

Зразок: голка (гістологічна, дерматологічна, ін'єкційна); лійка (вушна, решітчаста); мішок (слізний, аневризматичний); мішечок (зубний, альвеолярний, волосяний); вуздечка (язика, верхньої і нижньої губи); поріг (відчуття); ворота (інфекції), панцирний рак, ракові перлини.

5. Згрупуйте подані нижче термінослowa за походженням: **1) медичні терміни латинського походження; 2) медичні терміни грецького походження; 3) терміни англійського походження; 4) медичні терміни французького походження; 5) медичні терміни німецького походження; 6) медичні терміни італійського походження.**

Гайморит, дальтонізм, блокада, стрес; бюлетень, грип, бандаж,

зонд, буж, шок; бор, шприц, клапан, шпатель, бюгель; анемія, артерія, бактерія, гормон, діабет, мікроб, травма; інфлюєнца, скарлатина, пелагра; ботулізм, вакцина, вірус, галюцинація.

САМОСТІЙНА РОБОТА 4

Словники у професійному спілкуванні. Типи словників, їх функція та роль у підвищенні мовленнєвої культури

План

1. Поняття про лексикографію. Типи словників.
2. Енциклопедичні та лінгвістичні словники.
3. Медичні словники та довідники.
4. Організація ресурсів національної словникової бази. Український електронний словник.
5. Роль словників у підвищенні рівня мовної культури медиків.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Ознайомтесь із нижчеподаною словниковою статтею. Визначте із якого саме словника взято цю статтю.

Лікарняний // лікарський // лікарський // лікувальний

ЛІКАРНЯНИЙ, а, е. Який стосується лікарні: недавно став до ладу великий лікарняний комплекс; на мальовничій околиці Моринців розташувалось лікарняне містечко. У с п о л.: л. містечко, заклад, корпус, установа, палата, одяг, піжама, режим, обід, ліжка. Л. листок (бюлетень) - документ, що засвідчує право робітника або службовця на тимчасове звільнення від роботи.

ЛІКАРСЬКИЙ, а, е. Який стосується лікаря і його діяльності, іноді - лікування: Безбородько оглянувся, де б покласти лікарську валізочку, що їй досі весь час тримав у руках (Вільде, I 508); в лікарському кабінеті бачиш

людей, класи, епохи, соціальні катаклізми, а не тільки симптоми чи характери (Смолич[^], 345); деонтологія ... це вчення про лікарську честь, лікарську етику, лікарський обов'язок. У с п о л.: л. діяльність, праця, обхід, обстеження, допомога, порада, консультація, контроль, заборона, висновок, діагноз, припис, рецепт, повинність, обов'язок, мораль, клятва, етика, таємниця, халат.

ЛІКАРСЬКИЙ, а, е. Який стосується ліків: Кизил садовий - цінна і невибаглива плодова, технічна лікарська та декоративна культура; нинішній арсенал лікарських препаратів нараховує п'ять тисяч найменувань.

У с п о л.: л. рослини, трави, культури, сировина, препарат, ромашка, шавлія, ягода, меліса, буркун, алтея, нагідки, вербена, первоцвіт; відділ готових л. форм.

ЛІКУВАЛЬНИЙ, а, е. Який пов'язаний з лікуванням, використовується для лікування: Марина Сергіївна зацікавилась бабусею. Адже вона, як лікар, завжди цінувала лікувальні властивості трав (Цюпа, Дзвони, 423); здавна багато вчених ... великого значення надавали слову як лікувальному фактору (Емоц. стани). У с п о л.: л. режим, ефект, мета, засіб, властивості, дієта, харчування, доза, вправи, процедура, фізкультура, центр. Л. Факультет - відділення медичного навчального закладу для підготовки спеціалістів широкого профілю.

2. Запишіть слова, поставте наголос, перевірте правильність вимови за орфоепічним словником.

Генезис, завдання, захворювання, логопедія, м'язовий, ортопедія, очний, підлітковий, подушка, рентгенографія, сироватка, спина, черговий, щипці.

3. Поміркуйте та заповніть таблицю «Основні різновиди лінгвістичних словників» за поданим зразком:

Тлумачний словник -	словник, в якому пояснюється лексичне значення слова
Орфографічний словник	
Етимологічний словник	
Словник іншомовних слів	
Фразеологічний словник	
Термінологічний словник	
Словник синонімів	
Словник антонімів	
Словник паронімів	
Словник омонімів	

4. Ознайомтеся із словниковими статтями із «Українсько-латинсько-англійського медичного тлумачного словника».

Обстеження, я, с. - examinatio, onis f (examinare, pp, examinatus досліджувати); exploration, onis f; observation, onis f; E. examination, investigation, inspection, exploration - 1. ретельний огляд, перевірка чого-небудь; з'ясування загального стану здоров'я характеру хвороби; 2. знайомство з чимось, дослідження чогось під час огляду. обстеження фізикальне - examinatio physicalis; E. physical examination - обстеження хворого, яке включає обмацування, вистукування й вислуховування органів і систем. обстеження хворого - examination aegroti; E. examination of patient - метод виявлення ознак хвороби, встановлення діагнозу і призначення лікування; включає збирання анамнезу, огляд, фізикальне, лабор., інструментальне та ін. дослідження хвороби.

5. За словниками різних типів порівняйте словникові статті слів та їхні значення:

лікування, обстеження, операція, блокада, акомодация

САМОСТІЙНА РОБОТА 5

Морфологічний аспект медичної професійної мови

План

1. Поняття про морфологію, морфологічні норми.
2. Частини мови як основні морфологічні одиниці, принципи їх класифікації.
3. Дотримання морфологічної норми української літературної мови у сфері медицини.
4. Складні випадки відмінювання, слововживання:
  - іменників
  - прикметників
  - числівників
  - дієприкметникових форм
- 5 Особливості вживання дієприкметникових форм на -учий, -ючий, віддієслівних прикметників на -льний у медичній професійній мові.
6. Вибір словотвірного варіанта і мовних стереотипах медичної професійної мови.
7. Особливості використання службових частин мови у текстах ділових документів.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
- 3 Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В.

Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Утворіть форму родового відмінка однини. Зверніть увагу на слова, що мають у цій формі варіантні закінчення. (Пригадайте, коли вживаємо закінчення -А/-Я та коли закінчення -У/-Ю в іменниках чоловічого роду родового відмінка однини. Поясніть особливість вживання обидвох закінчень.)

Лімфаденіт, компрес, медогляд, фурацилін, токсикоз, слід, фарингіт, зуб, Голос(прізвище), суглоб, трамвай, діабет, елемент, фінал, лікоть, мозок, флюс, фронтит, матеріал, синець, туберкульоз, укол, деревій, кровообіг, інструмент, градус, акт, запах, флакон, фтор, анамнез, тромбоцит, нарив, міокардит, авторитет, вазелін, суглоб, електрофорез, криз, бром, камінь, ірис, левоміцетин, рецепт, розріз, терпець, фагоцит, тулуб, шлунок, вилив, стафілокок, дослід, кальцій, нашатир, протез, стогін, епікриз, діагноз, щавель, трахеїт, каротин, магній, новокаїн, нежить, первісток, рум'янець, бубон, страх, опік, ларингоскоп, ревмокардит, госпіталь, стіл, апарат, буряк, страх.

2. До поданих іменників доберіть прикметники. Зверніть увагу на граматичну категорію роду цих слів.

Біль, запис, кір, літопис, нежить, напис, опис, перекис, пил, підпис, полин, поступ, продаж, розсип, рукопис, ступінь, степінь, бандероль, мігрень, ВООЗ, кольрабі, бері-бері, альма-матер, статус-кво.

3. Утворіть форми кличного відмінка.

Пан аптекар, Ярина Ігорівна, Микола, знахар, старець, завідувач Коваленко, провізор, медична сестра. Володимир Хомич, колега Дмитро, Ігор, лаборант, Петро Михайлович, Надія Олексіївна, пацієнт, викладач, секретар, ректор, завідувач кафедри, декан, академік, Назар Дмитрович, професор Ворожбит, директор, викладач, доцент Марчук.

4. Розкрийте дужки, запишіть числа словами, обґрунтуйте зв'язок числівників з іменниками.

52 (випускник), 3 (львів'янин), 1,5 (змiна), 2,5 (доба), 98 (лікарня), 1814 (стілець), 1741 (ліжка), 2 (день), 3 (брат), 4,75 (літр), півтори (година), 479 (хворий), 382 (журнал), 3 (педіатр), 0,5 (пачка), % (персонал), 22 (випадок), 125 (завдання), 5 (син), 1/3(лимон), півтора (рік), 4 (брат), 474 (лікар), 258 (учень), 57 (киянин), 582 (упаковка), 1659 (лікар), 1763 (ліжка), півтора (гривня), 4/5 (робочий день), 3/4 (кілометр), 7 (книжка), 4 (договір), 18 (доза), 5 (орден), 44 (запитання), 2,7 (кілометр), 105 (кілограм), 177 (будинок), 1245 (довідка), 5,7 (кілограм),

12,4 (кілометр), 9,8 (відстань), 8,4 (площа), 30 (діти), 723 (доповідач), обидва (хлопець), обидві (дівчина), 40(гривня), 5/10 (метр), 6/10 (грам), півтора (гектар), 42 (львів'янин), 80 (відсоток), 102 (абітурієнт), 843 (студент), 30,5 (гривня), 4,5 (тиждень).

5. Запишіть прислівники в три колонки: 1) разом; 2) окремо; 3) через дефіс. Поясніть їхній правопис.

Будь/де, хтозна/як, в/голос, до/гори, с/як/ так, по/українському, по/латині, по/перше, хтозна/коли, казна/коли, аби/то, так/ то, куди/небудь, по/нашому, таким/чином, по/суті, на/жаль, раз/ у/раз, день/ у/день, на/зустріч, на/силу, с/краю, мимо/хіть, що/найкраще, аби/куди, ані/ трохи, поки/що, що/ночі яко/мога, як/найдовше, без/жалю, на/совість, на/гора, як/слід, на/двоє, у/трьох, у/середині, на/пролом, ледве/ледве, пліч/о/пліч, як/не/як, кінець/кінцем, де/коли, поза/вчора, при/вселюдно, чим/раз, без/ліку, в/ряди/гори, в/основному, в/цілому.

САМОСТІЙНА РОБОТА 6

Синтаксичний аспект професійної мови медиків

План

1. Поняття синтаксису. Типи синтаксичних одиниць.
2. Синтаксична мовна норма.
3. Специфіка вживання різних видів простих речень за структурою та метою висловлювання у професійному мовленні медика. Використання односкладних речень.
4. Складні випадки координації присудка з підметом: керування та узгодження у словосполученнях. Варіанти порушень синтаксичних норм.
5. Особливості побудови простих речень: порядок слів у реченні, уживання однорідних членів, дієприкметникових та дієприслівникових зворотів.
6. Речення із звертаннями. Вставні та вставлені конструкції. Сфера їх використання.
7. Складні речення та особливості використання різних видів складних речень у фаховому мовленні медиків.
8. Пряма і непряма мова. Цитування.
9. Діалог у професійній діяльності майбутнього медика

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.

2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.

3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Визначте, які варіанти словосполучень є нормативними, з деякими складіть речення.

Залежно від умов – в залежності від умов. У найближчий час – найближчим часом. Прийняти до уваги – взяти до уваги. Незважаючи на труднощі – не дивлячись на труднощі. Працювати по сумісництву – працювати за сумісництвом. Вислати листа – надіслати листа. Отримати зарплатню – одержати зарплату. Важлива задача – важливе завдання. Найважливіший об'єкт – самий важливий об'єкт.

2. Виправте у реченнях неузгодження підмета з присудком.

1. На лекції були присутні п'ятдесят один студент. 2. Надмірне фізичне навантаження на щоденне тривале перебування «на ногах» шкідливе для хворого з варикозним розширенням вен. 3. Маріє Василівно, Ви здійснила ґрунтовне дослідження лікування хворих на виразкову хворобу шлунка. 4. Більшість учасників круглого столу з проблеми «Морфологія людини» виступали з доповідями. 5. Кропива дводомна, льон звичайний і м'ята перцева корисна для профілактики цукрового діабету.

3. Доповніть дієслова і іменники необхідними конструкціями, утворивши словосполучення.

Зразок: навчатися (чому? чого?) - навчатися (чого?) мови.

Анотація (на що? до чого?), апелювати (до чого? кого?), відповідно (до чого? з чим?), відгук (на що? про що?), говорити (на якій мові? якою мовою?), дивуватися (кому? з кого?), допускати (що? чого?), дотичний (до чого? Чому?), дорівнювати (чому? що?), дякувати (кого? кому?), доглядати (за ким? кого?), дотримати (чого? що?), вибачати (кому? кого?), враження (з чого? від чого?), вжити (що? чого?), зазнавати (що? чого?), зраджувати (кому? кого?), завідувач (чого? чим?), завдавати (чого? що?), їхати (на чому? чим?), легковажити (чим? що?), наслідувати (кого? кому?), нехтувати (чим? що?), нездужати (на що? чим?), неприйнятний (для кого? кому?), не хворіти (чим? на що?), просити (про що? чого?), повідомляти (кому? кого?), попереджати (про що? від чого?), присвячувати (чому? до чого?), сповнений (чим? чого?), торкатися (чого? до чого?), турбуватися (про кого? ким?).

4. Відредагуйте подані речення.

1. Порекомендуйте мені щось від головної болі. 2. Вам уже поставили діагноз? 3. Включіть Оксана в кабінеті світло. 4. Ваш організм чуйний до такого препарату? 5. Лікарю, поговорімо по душах. 6. Не мішайте провізору. 7. Кожна хвилина часу дорога. 8. Складність взаємовідношення лікаря з хворими заключається в тому, що в аптеку звертаються всі, тоді як

до лікаря тільки хворі по його спеціальності. 9. Хворому поставили невірний діагноз, це викликало у нього подавлений настрій. 10. Отримати всі необхідні інформації і відповіді на запитання виникнені при роботі з лікарськими засобами можна у медичних представників компаній. 11. Краще всього не купуй це лікарство. 12. Будьте готові до будь-якої ситуації. 13. Висказуватися пацієнт не має права! 14. Уникайте лишньої штовханини в аптеці. 15. У цьому лікарстві невизиваюча етикетка. 16. Я завжди рахуюся з думкою моїх пацієнтів. 17. На даний момент я дуже зайнятий. 18. Бути хорошим лікарем мій обов'язок. 19. Як вийти з цього положення? 20. До кого я можу звернутися по цьому приводу? 21. Я дам вам візитку.

5. У поданих нижче складних реченнях поставте пропущені розділові знаки; обґрунтуйте їх.

Випишу вас із лікарні тільки тоді коли зовсім видужаєте. Випишуся лише тоді коли зовсім буду здоровий. Що говорять сторонні люди не зважайте. Хірургічна операція вам зараз протипоказана тому що ви дуже слабкі а коли обстежимо, простежимо, підтримаємо ваше серце тоді й прооперуємо. Якщо ви не розумієте у чому річ і не збираєтеся збагнути наші пояснення щодо шкідливості паління то лікування ваших легень не буде ефективним. Однією з форм активного відпочинку для осіб розумової праці є щоденні прогулянки на свіжому повітрі. Практично найзручніше використовувати для щоденних прогулянок шлях від свого будинку до місця роботи й назад. Якщо відстань до місця роботи значна доцільно для прогулянки вибрати лише частину шляху якщо ж ця відстань невелика рекомендується кільцевий маршрут. У режим дня слід вводити дозовану ходьбу прогулянки за суворо накресленим маршрутом.

САМОСТІЙНА РОБОТА 7

Особливості українського мовленнєвого етикету.

Комунікативні ознаки культури мовлення.

Мовленнєвий етикет лікаря

План

1. Культура професійного мовлення. Комунікативні якості мовлення: правильність, точність, логічність, послідовність, доречність, багатство, переконливість.
2. Мовленнєвий етикет, його історія, структура, види, призначення.
3. Український мовленнєвий етикет як виразник етнічної самобутності, модель універсальної мовної діяльності народу. Етикетні формули і тональність спілкування.
4. Культура мовлення медичного працівника як невід'ємна частина лікарської деонтології.
5. Значення слова в роботі лікаря. Особливості спілкування медичних працівників у різних ситуаціях.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод.

посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.

3 Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.

5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.

6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.

7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.

8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.

2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.

3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Ознайомтеся з порадами чеського письменника і соціолога Іржі Томана. Випишіть найосновніші з настанов та аргументуйте свій вибір.

Говоріть лише тоді, коли вам є що сказати.

Цікаво не може говорити той, хто нічого не читає, не бере участі в громадському житті, не відвідує культурних закладів, не дискутує з друзями, не подорожує і нічого не переживає.

Хто говорить надто тихо, той справляє враження людини, яка не вірить у свої сили.

Той же, хто говорить надто голосно, справляє враження агресивної людини.

Для збагачення свого словникового запасу читайте твори авторитетних авторів, слухайте кваліфікованих промовців і принагідно записуйте слова й вирази, які б ви хотіли вживати у своїй мові.

Виявіть, які слова ви вживаєте надто часто, і намагайтеся замінити їх іншими словами й виразами.

Чергуйте довгі речення з короткими. Довгі речення важко сприймати й розуміти. Нагромадження коротких речень робить мову монотонною.

Часте вживання особових займенників замість імен осіб може призвести до неправильного тлумачення сказаного.

Вимовляйте слово «ми» голосно, а слово «я» - пошепки.

Речення, в якому кілька іменників стоять підряд, сприймається важко.

Вживайте якомога більше слів, які підкреслюють шанобливе ставлення до людей: «даруйте», «перепрошую», «дякую», «будь ласка» та ін.

Природа дала людині один язик і два вуха для того, щоб вона слухала інших удвічі більше, ніж сама говорить.

Запитання – дуже зручна форма вимоги. Ставте запитання.

Думки треба донести до слухачів. Вживайте для цього епітети, порівняння, метафори, прислів'я, приказки, афоризми, цитати.

Якщо хочете наголосити на якійсь думці, це можна зробити кількома способами:

10. перш, ніж висловити її, помовчіть якусь хвилю, а потім уже говоріть;

11. підсильте свій голос або стиште його;
  12. уповільніть виклад і наголосіть на кожному окремому слові в реченні;
  13. доповніть слово жестом і мімікою;
  14. змініть тон голосу;
  15. повторіть важливе слово або речення.
- Учіться ставити себе на місці іншої людини.

(За Іржі Томаном)

2. Правильно проінтонуйте формули вираження співчуття.

Прийміть мої співчуття. Я Вас розумію. - Я відчуваю ваш біль. - Я співпереживаю Вам. Треба триматися. - Я теж перейнялася (перейнявся) Вашим болем. - Не впадайте у відчай. Я Вас розумію.

3. виправте помилки. Поясніть причини їх виникнення.

Вести себе, відноситись до людини, взяв себе в руки, грати роль, в двох словах, на протязі доби, приймати участь, переводити текст, заказувати обід, доказати теорему, з цього витікає, принести подяку, ставити під питанням, причиняти зло, університетські міроприємства, слідує питання, поїхав на рибалку, я вибачаюсь, вірна смерть, у день по чайній ложці.

4. Замініть (де це доречно) конструкції з прийменником по словосполученнями з іншими прийменниками.

Відпустка по хворобі; лікар по нервових хворобах; лікар по фаху; по припущенню; по методу; по замовленню; проректор по науковій роботі; заняття по хімії; по темі; підручник по мові; називати по імені; по наших підрахунках; по знайомству; діяти по правилах; розбіжності по контракту; по спеціальності; по домовленості; по наказу ректора; комісія по питаннях; конспект по анатомії; по факту; по непридатності; по завершенню.

5. Доберіть формули мовленнєвого етикету, які стосуються ситуацій: 1) запрошення; 2) згоди; 3) заперечення; 4) співчуття.

Зразок: Ситуація прощання - До побачення! На все добре! На добраніч!

До зустрічі! Хай вам щастить! Всіх гараздів! Бувайте! Щастя! Побачимося! Успіхів! Побачимося!

САМОСТІЙНА РОБОТА 8

Публічний виступ та його жанри (2год.)

План

1. Публічний виступ як жанровий різновид ораторського мистецтва.
2. Види публічних виступів та їхня структура.
3. Труднощі публічного виступу. Загальні вимоги до публічного виступу.
4. Способи підготовки до усного виступу. Робота над усною формою
5. Простота викладу тексту виступу. Конкретність змісту тексту виступу.

6. Різноманітність номінативних засобів. Риторичні фігури. Передача графічних знаків в усному мовленні. Виразність мовлення.

7. Структура публічного виступу. Вибір теми. Позначення структурних частин виступу. Місце важливої інформації.

8. Презентація як різновид публічного мовлення. Особливості організації й презентації проекту.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.

2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.

3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.

5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.

6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.

7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.

8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.

2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.

3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самотність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Викладіть усно своє розуміння змісту таких висловлювань відомих людей:

16. Найкращий оратор той, хто словом і навчає. І дає насолоду, і справляє глибоке враження. (Цицерон)

17. Хочеш бути розумним – навчись розумово питати, уважно слухати, спокійно відповідати й переставати говорити, коли немає чого більше сказати. (І. Лафатер)

18. Людині потрібно два роки, щоб навчитися говорити, і шістьдесят років, щоб навчитися слухати. (А. Фейхтвангер)

19. Слухати співрозмовника з увагою – це підготувати його до того, щоб він уважно вислухав вашу відповідь, і схилити його на користь ваших доказів. (Саді-Карно)

20. Добре, хто добре говорить, але краще, хто добре слухає. (Р. Емерсон)

21. Краще виявити свій розум мовчанням, аніж у розмові. (А. Шопенгауер)

22. Кожен чує лише те, що він розуміє. (Плавт, Гете)

23. Уміння вести розмову – це талант. (Ф. Стендаль)

24. Уміння переконувати – це мистецтво велетнів мудрості. (Платон)

25. Спілкування – це єдина розкіш, що гідна людини. (А. Сент-Екзюпері)

2. Укладіть підтримувальну публічну промову про кандидата на обіймання вакантної посади завідувача аптеки, використовуючи на

вибір словосполучення із довідки.

Довідка: людина невтомної енергії, має організаторські здібності, пройшов всі сходинки службової кар'єри, талановитий керівник, реалізує новаторський підхід до роботи, людина високих професійних якостей, має високий авторитет серед колег, знаходить спільну мову (з), на посаді ... виявив себе мудрим управлінцем, ініціативним керівником-організатором, постійно перебуває у творчому пошуку, бере курс на людський чинник.

3. Поясніть значення наведених слів, увівши їх у контекст.

Відносини, відношення, положення, обстановка, становище, стан, заступник, замісник, об'єм, обсяг, стосунки, такий, наступний, військовий, воєнний.

4. Випишіть тези, які допоможуть вам запам'ятати наведений текст. Визначте мету словесного цілого.

Промовець повинен мати таку силу голосу, щоб слухачі його добре чули. Голос треба пристосувати до обставин: під час публічного виступу, наприклад, враховувати розмір приміщення, під час бесіди в товаристві брати до уваги кількість і розміщення слухачів, гуркіт довкола тощо. Не можна перенапружувати голос, бо це призводить до порушень, а в окремих випадках і до тривалого захворювання голосових зв'язок. Голос треба пристосовувати до оточення, в якому ви говорите. Недоречно і неввічливо, наприклад, голосно говорити в приміщенні, де знаходяться незнайомі люди, скажімо, у кав'ярні, залах очікування тощо. По-перше, ми заважаємо людям, по-друге, даємо можливість іншим почути те, що стосується тільки нас і наших знайомих.

За голосом можна судити і про характер людини. Боязкі люди говорять, як правило, тихо, тоді як енергійні (або агресивні) майже завжди голосно. Говорити тихо й боязко, — це така сама вада, як і надмірна гучність голосу. У першому випадку в людей складається враження, що перед ними людина, яка не має достатньої віри ні в себе, ні в те, що говорить. У другому — люди думають, і здебільшого мають рацію, що особа, яка говорить надміру голосно, намагається довести силою свого голосу те, чого не може зробити аргументами. Різні народи користуються в розмові різною силою голосу. Наприклад, в арабському світі розмова досягає такого рівня напруження голосу, що в нашому суспільстві вона сприймалася б як вияв агресивності або сварки. Проте самі араби вважають гучність голосу за вияв сили і щирості, а тихий голос - за вияв слабкості (В. Олійник).

5. Підготуйте інформаційний п'ятихвилинний виступ на одну із запропонованих тем. Правильно оформіть на окремих аркушах його конспект (план і тези)

Теми: «Видатний український лікар», «Проблеми сучасної української медицини», «Українські письменники-медики», «Секрет генів», «Стрес і хвороби», «Слово як один із найефективніших методів лікування».

САМОСТІЙНА РОБОТА 9

Стилістичний аспект фахової мови медичних працівників

План

1. Поняття про функціональні стилі сучасної української літературної мови.
2. Взаємодія функціональних стилів сучасної української мови у сфері фахового мовлення.
3. Поняття «спеціальна мова», «професійна мова», «професійне спілкування». Сучасна українська літературна мова як основа спеціальної мови.
4. Різновиди медичної професійної мови. Мова медичної документації.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самотність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Продовжіть речення.

Мовний стиль – це...

Жанрами називаються ...

Епістолярний стиль – це стиль ...

Основними ознаками офіційно-ділового стилю є ...

Сферою поширення публіцистики є ...

Науковим стилем пишуться ...

Розмовно – побутовий стиль вживається ...

Призначення художнього стилю – це ...

Мова професії – це ...

Спеціальною мовою називається ...

В основі професійного спілкування лежить ...

Медична розмовна мова є різновидом ...

2. Користуючись «Словником іншомовних слів», розкрийте значення поданих слів. Укажіть, у якому стилі (стилях) вони вживаються.

Формуляр, бланк, рубрикація, оригінал, копія, компенсація, апелювати, симптоми, резекція, ідентичний, інцидент, лаконічний, реквізит, дискусія, пацієнт, емоційність, диспут, препарат, дисертація, анамнез,

3. Доберіть синоніми до поданих слів. Визначте. Якими з них можна користуватись в офіційно – діловому мовленні.

Сказати, рекомендувати, навчати, остаточний, опановувати.

Довідка: вирішальний, оволодівати, висловитися, пропонувати, заповідати, промовляти, виголошувати, радити, підчувати, надоумлювати, розповідати, викладати, доносити, представляти, засвоювати, запропонувати, відрекомендувати, наказати, кінцевий, наговорити, викладати, учити, підковувати, останній, осягати, захоплювати, заволодівати.

4. Ознайомтеся з поданими мовними зворотами. З'ясуйте, у якому стилі (жанрі) вони можуть використовуватися. Напишіть текст відмови професійно – медичного змісту з використанням фрагментів наведеного матеріалу.

Дуже шкода, але ми не можемо задовольнити Вашого прохання з таких причин ...

На жаль, повинні повідомити Вам про неможливість ...

Змушені висловити Вам невдоволення з приводу ...

Вважаємо за потрібне звернути Вашу увагу на те, що ...

Ми дуже стурбовані наявністю неякісних ...

З прикрістю повідомляємо, що не маємо змоги ...

5. Подані словосполучення виправте відповідно до норм літературної мови. Визначте стилістичну належність кожного з них. Із трьох на вибір складіть речення професійно – медичного змісту.

Щорічний от пуск, при підписанні договору, у відповідності з діючим законодавством, при оцінці стану, любі можливості, ведучий хірург, в даному випадку, по тимчасовій непрацездатності, при виконанні службових обов'язків, міроприємства по організації зустрічі, по степені епідеміологічного становища.

САМОСТІЙНА РОБОТА 10

Науковий стиль у фаховому мовленні. Структура та види наукового тексту (2год.)

План

1. Науковий стиль: ключові ознаки, мовні засоби, підстили та жанри, функціональне призначення.

2. Змістово-композиційна структура фахових текстів різних наукових жанрів. Функціонально-стилістичні та мовні особливості наукового мовлення медичних працівників.
3. Засоби організації наукового тексту.
4. Типові стилістичні помилки у використанні лексичних засобів та побудова правильних словосполук.
5. Синтаксичні конструкції у наукових текстах. Типові стилістичні помилки в наукових текстах.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Доведіть, що поданий текст належить до наукового стилю, проаналізуйте його лексичні, морфологічні та синтаксичні особливості.

На сьогоднішньому етапі одним із найважливіших стратегічних завдань вищої освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Ідея реформування медичної вищої освіти полягає в адаптації національної системи вищої освіти до європейських стандартів. Метою реформування вищої освіти є створення уніфікованих критеріїв і методологій та систем контролю, а також взаємовизнання дипломів про вищу освіту, сприяння мобільності студентів. Процес євроінтеграції вимагає нових підходів до організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Що й було задекларовано Україною у підписаній Болонській конвенції та полягає у запровадженні кредитно-модульної системи навчання. Кінцевою метою впровадження ЄКТС є конкурентоспроможність українських освітянських кваліфікацій на європейському ринку праці, визнання загальноприйнятої системи освітньо-кваліфікаційних ступенів, впровадження стандартизованого додатка до диплома (Медична освіта.- 2014.-№2.- С.34).

2. Оформіть бібліографічний опис підручників з анатомії та історії медицини.

3. Складіть план реферату на одну із запропонованих тем, скориставшись 3-5 науковими джерелами.

4. Складіть речення з поданими мовними формулами.

Незважаючи на аналіз фактів, студіювання окремих питань ...; науковий доробок учених, в якому висвітлюється ...; наявні переконливі докази; у навчальному посібнику розглядаються ...; дослідження присвячено актуальній темі... .

5. Запишіть графічні скорочення наведених слів.

Доктор медичних наук, професор, доцент, асистент, завідувач, член-кореспондент, виконувач обов'язків, університет, факультет, розчин, препарат, медицина, медичний, стаття, бібліотека, читальний зал, видання, література, довідник, авторський аркуш, том, сторінка, місце печатки, наприклад, діаграма, область, район.

САМОСТІЙНА РОБОТА 11

Культура писемного ділового мовлення: загальна характеристика

План

1. Поняття культури писемного мовлення.
2. Специфічні ознаки писемного мовлення. Вимоги до писемного мовлення.
3. Поняття про документ, документацію, документування, діловодство. Класифікація документів.
4. Формуляр документа. Бланк. Загальні вимоги до оформлення документів.
5. Правила оформлення реквізитів. Текстові норми ділового стилю.
6. Оформлення сторінки документа. Рубрикація тексту. Вимоги до ділових паперів.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Продовжте речення:

1. Реквізити бувають ... .
2. Постійні реквізити друкують ... .
3. Змінні реквізити фіксують ... .
4. Документ виконує такі функції ... .
5. Максимальна кількість реквізитів ... .
6. Формуляр –це ... .
7. Бланк - це ... .
8. Найважливішою кваліфікаційною ознакою документа є ... .
9. Класифікація документів – це ... .
10. Текст – це ... .
11. Рубрикація – це ... .

2. Складіть речення, використовуючи наведені кліше, які застосовують:

а) для висловлення мотивів, які пояснюють використання певної управлінської дії:

- у порядку обміну досвідом ... ;
- як виняток ... ;
- у зв'язку з вказівкою ...;
- відповідно до попередньої домовленості ...;
- з метою подальшого співробітництва ... ;

б) для висловлення прохання, нагадування, підтвердження:

- просимо ... ;
- нагадуємо Вам, що ... ;
- незважаючи на багаторазові нагадування ...;
- підтверджуємо ... .

3. Знайдіть помилки в побудові словосполучень. Запишіть правильні варіанти.

Виключний випадок, у відповідності з правилами, заходи по профілактиці, слідуючі працівники лікарні, згідно закону, по вині керівництва, мова йдеться, пояснююча записка, вищестоящі організації, попадати у скрутне становище, згідно розпорядження, відповідно з постановою, виключення з правил, прийняти участь, повістка денна, дякую вас, вести себе, прийняти заходи, любе питання, згідно наказу.

4. До наведених іншомовних слів доберіть українські відповідники.

Адекватний, апелювати, компенсація, інцидент, прерогатива, пріоритет, рентабельний, реалізація, компроміс, менеджер, претензія.

5. Продовжте речення.

1. Текст складається з таких логічних елементів: ... .
2. Документи з високим рівнем стандартизації складаються з ... .
3. Готуючи текст документа, слід дотримуватись таких правил: ... .

4. Якщо текст документа займає більше, ніж один аркуш паперу, то ... .
5. Тільки перша сторінка документа друкується на бланку, а ... .
6. Ступінь складності рубрикації залежить від ... .
7. Від першої особи укладають ... .

САМОСТІЙНА РОБОТА 12

Вимоги до складання й оформлення адміністративно-канцелярських документів

План

1. Призначення адміністративно-канцелярських документів., їх види, групи.
2. Види особистих офіційних документів.
3. Заява, види заяв.
4. Доручення (особисте, офіційне). Розписка. Довідка.
5. Види документів з кадрово-контрактних питань.
6. Автобіографія. Резюме. Характеристика.
7. Трудовий договір. Контракт. Трудова угода.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Напишіть резюме, мета якого – заміщення вакантної посади лікаря –травматолога.

2. Напишіть заяву про прийняття на роботу. Визначте, який це документ:

- 1) за найменуванням;
- 2) за місцем виникнення;
- 3) за формою.

Обґрунтуйте власну думку.

3. Укладіть заяву, розмістивши подані реквізити відповідно до правил оформлення. Допишіть у запропонованому документі реквізити, резолюцію та візу.

Ректорові Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова акад. АПН України проф. В. П. Андрущенку студента III курсу Житомирського педагогічного інституту Ткаченка Івана Володимировича
ЗАЯВА Прошу зарахувати мене студентом III курсу медичного факультету (спеціальність - педіатрія) у зв'язку з переїздом моєї родини на постійне проживання в м. Київ.

До заяви додаю витяг із залікової книжки; характеристику, видану за місцем попереднього навчання; свідоцтво про народження; довідку про місце проживання.

1 вересня 2001 року. (підпис) Ткаченко І.В.

4. Напишіть характеристику за поданими реквізитами відповідно до правил оформлення. Знайдіть помилки в оформленні характеристики. Відредагуйте текст. Допишіть відсутні відомості.

ХАРАКТЕРИСТИКА

Сидоренко Ірина Миколаївна, яка закінчила школу з золотою медаллю, зарекомендувала себе як студентка із великим потенціалом, бажанням до навчання та засвоєння нових знань. На протязі навчального процесу зауважень та скарг щодо поведінки та виконання навчального навантаження до Сидоренка І.М. з боку викладачів не поступало. Завжди має свою власну думку, ніколи не боїться сказати, як вона рахує. Загалом студентку можна охарактеризувати як старанну з широкими перспективними можливостями.

Декан факультету Т. Рибальчук

5. Напишіть доручення за нижчеподаною інформацією.

ДОРУЧЕННЯ

Я, Варик Ольга Федорівна, студентка II курсу історичного факультету Дрогобичського Державного Педагогічного університету імені І.Франка доручаю Морозу Андрію Миколаєвичу отримати в бібліотеці 20 «Орфографічних словників».

Доручення дійсно до кінця червня місяця цього року

Підпис Варик О. Ф.

Засвідчую: М. Я. Дика

САМОСТІЙНА РОБОТА 13

Вимоги до складання й оформлення адміністративно-канцелярських документів(2 год.)

План

Призначення організаційно – розпорядчих документів, їх види і групи.

Вказівки, розпорядження, постанови, рішення.

Наказ: призначення, реквізити, структура тексту, види.

Інструкції, положення, правила, статuti.
Призначення, особливості, види довідково- інформаційних документів.
Службова записка (доповідна, пояснювальна). Звіт.
Протокол. Витяг з протоколу.
Лист, кваліфікація листів. Етикет ділового листування.
Запрошення, оголошення, повідомлення.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКOS. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д- ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Напишіть наказ щодо прийняття на роботу. Назвіть його реквізити.

2. Відредагуйте речення.

1. Прошу Вас розглянути мою просьбу і прийняти відповідні міри. 2. Мені відказували в розгляді моєї справи на протязі довгого часу. 3. Прошу вашого дозволу на звільнення з занять по сімейним обставинам. 4. Не дивлячись на погодні умови вчасно зібрали врожай. 5. Виставка – продаж проходить за адресом : вул.. Коцюбинського, 23. 6. Прошу вас, Павло Петрович, більш ретельніше познайомитися з цим питанням. 7. Питання про медичну практику буде внесено в повістку денну. 8. Більша половина студентів групи не відвідала ще музею М. Пирогова. 9. Звіт про перевірку необхідно подати по стану на 1 травня. 10. Підприємство випускає товари власного виробництва в любій кількості. 11. Слідуючий інструктаж по техніці безпеки треба провести в січні місяці. 12. Контракт був розірваний згідно ініціативи заявника. 13. По дорученню декана куратори перевірили присутність студентів на лекції. 14. Ткачук Л.В. добре відноситься до навчання.

3. Прочитайте документ; відредагуйте текст; допишіть відсутні реквізити.

Директору фірми «Абрикос»Синенькій Г. Т.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Я, не прийшов на виробничу нараду з питань реклами у зв'язку з незадовільним станом здоров'я.

Головний бухгалтер фірми (підпис)

4. Продовжте речення :

Лист - це.

За функціональними ознаками службові листи поділяють на...

За кількістю адресатів розрізняють листи...

Службові листи пишуть або друкують на...

Основні реквізити листа за державним стандартом такі:...

Дату (день, місяць, рік) записують здебільшого...

На бланках дату листа ставлять...

Листи адресують...

Якщо лист написано не на бланку, то.

5. Напишіть протокол, використовуючи нижчеподану інформацію.

ПРОТОКОЛ

Зборів студентів 15 групи

Львівський державний інститут

11.11. 2021 р.

Голова: Нимидора М.Й.

Присутні: декан факультету, професор Охріменко В.К., доц. Кравець Л.Л., студенти.

Повістка денна:

1. Про підготовку до зимової екзаменаційної сесії.
2. Про дисципліну та успішність студентів.
3. Про заохочення кращих студентів.

1. СЛУХАЛИ:

Виступ старости групи Перебийноса Миколи.

УХВАЛИЛИ:

1. До 20.12.01 відробити всі борги.
2. Про стан успішності відстаючих студентів доповісти батькам.

II. СЛУХАЛИ: .....

Секретар зборів (підпис) Туревич М. І.

САМОСТІЙНА РОБОТА 14

Професійна документація медиків.

Особливості її складання та оформлення(2 год.)

План

1. Діловодство у медичних закладах. Стандартизація медичної документації.

2. Принципи класифікації медичної документації.
3. Жанрові різновиди медичної документації.
4. Функції. Які виконують медичні документи.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНК ОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

1. Виправте помилки у словосполученнях та реченнях, виписаних із медичних документів.

Результат обстеження, медична справка про стан здоров'я претендентів на посади керівників, протипоказання, медична довідка діюча до, медична довідка на учня, який від'їжає в оздоровительний табір, загальне становище вашого здоров'я, перинесині захворювання, за час перебування в оздоровлюючому таборі, підпис лікаря оздоровчого табору, довідка про час тимчасової непрацездатності до страхуючого органу знаходилась у відділі інтенсивної терапії, довідка видана на основі, найменування заклада, лікарський професійно консультативний висновок заповнений на абітурієнтів, які поступають у вищі учбові заклади, адреса місця проживання, воєнний комісар, лікаргенетик, відпочинок та оздоровлення, внутрішкірний, ведення голки, кістково-м'язова система, сечостатеві органи, педіатр фтизіатр, кровобіг, повторне обстеження, призначення лікаря, підвищена чуйність або непереносимість препарату, вписати адрес, госпіталізований в стаціонар по терміновим показанням, діагноз лікувального заклада, хірургічні операції, працездатність відновлена цілком, переведений у інший відділ лікарні, завідділом, запис лікаря прийомного відділення, анамнез хвороби, печіночні проби, ефективність лікування, виписка з протокола, адрес заклада, дата розтина, співпадання клінічного та паталого анатомічного діагноза, неправильне оформлення діагноза, непов'язані з захворюванням або його ускладненням, невміняємий пацієнт.

2. Ознайомтесь з обов'язковими даними анамнезу життя хворих із серцево-судинними захворюваннями. На їх підставі складіть діалог «лікар-пацієнт».

1. наявність венеричних хвороб у минулому, їх лікування. Чи часто пацієнт хворів на ангіну, теперішній стан мигдаликів (часті стрептококові ангіни й скарлатина – це ключові чинники ревматизму);
2. серцево-судинні захворювання в сім'ї та в родичів (відомо, що деякі сім'ї мають схильність до розвитку гіперліпідемій, атеросклерозу й артеріальної гіпертензії);
3. професійні умови (перенапруження, інтоксикація тощо);
4. чи має місце зловживання тютюном і алкоголем; ставлення до вживання солі;
5. ендокринні порушення, особливо у жінок;
6. стратифікація наявних чинників ризику (паління, вживання алкоголю, надмірна маса тіла, недотримання здорового способу життя та ін.).

3. Вибрати з дужок правильну форму прийменника чи літеру.

(У, в) університеті, вона (у, в) поліклініці, він (у, в) поліклініці, стороннє тіло (у, в) оці, стороннього тіла (у, в) оці немає, вона (урочиста, врочиста), він (урочистий, врочистий), хірург (взяв, узяв) скальпель.

(У, в) лікарнях, а також (у, в) поліклініках, де в кабінетах лікаря є різні препарати (і, й) ліки, які містять (у, в) собі отруйні речовини або сильнодіючі речовини, вони зберігаються (і, й) видаються хворим за певними правилами, щоб уникнути отруєння ними.

Відповідальний за зберігання (і, й) видавання хворим таких речовин є лікар, який завідує відділом або кабінетом. (Усі, всі) ліки, що надходять (у, в) відділ або (у, в) кабінет (і, й) мають (у, в) собі отруйні сильнодіючі речовини, передаються (у, в) руки старшій медичній сестрі, а під час її відсутності - черговому від середнього медичного персоналу (і, й) зберігаються (у, в) окремій шафі для отруйних (і, й) сильнодіючих речовин. Шафа повинна замикатися, ключі перебувають (у, в) старшої медичної сестри, а на час відсутності її - (у, в) чергового від середнього медичного персоналу. У шафі, де зберігаються отруйні (і, й) сильнодіючі речовини, забороняється зберігати сторонні ліки (і, й) речовини (3 підр.)

4. Відредагуйте слова та сполучення слів.

Відчуття горючі, біль за грудьми, гіпертонічна криза, алергійна нежить, невиліковний недуг, головокружіння, жжогога пече, мазь від перхоті, недомагання, ниюча біль, натще серце, хворіти жовтухою, болить поясниця, грудна дитина, позвонкова грижа, процедура ігловолокування, перев'язочний матеріал, картавити, давяча пов'язка, у дитини тошнота, хворого знобить, кровопідтйоки на тілі, виписка/витяг з медичної картки, причина насморка, вирізати апендицит, відслоєння сітчатки ока, дитина простигла, тілесні побої, виявити причину тілесного зуду.

5. Порівняйте особливості ведення та заповнення адміністративно-канцелярської документації і професійної медичної документації, визначте спільне та відмінне.

САМОСТІЙНА РОБОТА 15

Професійна документація медиків. Особливості її складання та оформлення

План

1. Типи медичних документів. Загальна характеристика.
2. Класифікація документів за строками зберігання.
3. Дотримання норм культури письмового мовлення при оформленні медичної документації. Важливість правильного, точного та грамотного ведення медичної документації.
4. Ознайомлення із зразками медичних документів.

Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвістичні нариси: монографія / Ф.С. Бацевич. Київ: ВЦ Академія, 2021. 192 с.
2. Гуменюк І.М. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.- метод. посібник / І.М. Гуменюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2021, 141 с.
3. Мацюк З.О. Українська мова за професійним спрямуванням.: навч.-метод. посібник /І.М. Гуменюк. та З.О. Мацюк. Івано-Франківськ: ІМЕ Галицька академія, 2019. 141 с.
5. Українське ділове і фахове мовлення. Практичний посібник на щодень: навч. посіб. / за ред. Г.Д. Гінзбурга. Київ: ІНКІОС. Центр навчальної літератури, 2019. 671 с.
6. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. д-ра філол., проф., С.М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2022. 360 с.
7. Фахова мова медика: навч. пос. / Н.П. Литвиненко, Н.В. Місник. Київ: Книга-плюс; 2019. 334 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / С.В. Шевчук, І.В. Клименко, 3-є вид.; випр і допов. Київ: Алерта, 2019. 531 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимося правильно ввічливо поводитися і правильно говорити: посіб./ за ред. О. А. Сербенської. Львів: Світ, 2021 - 152 с.
2. Бацевич Ф. С. - Основи комунікативної лінгвістики; підручник / Ф. С. Бацевич. Київ: ВЦ: «Академія», 2019. 344 с.
3. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самотність, система, норма: навчальний посібник / О. Р. Микитюк, 2-е видання. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2019. 440 с.

Завдання до теми:

1. Зробіть запис у Медичній картці хворого на бланках відповідної форми.

2. Робота із зразками різних видів медичних документів:

Талон на прийом до лікаря
Журнал запису оперативних втручань
Листок лікарських призначень
Температурний листок
Медична карта стаціонарного хворого
Картка профілактичних щеплень
Листок непрацездатності
Карта розвитку новонародженого

Виписка із карти розвитку новонародженого
Медичне свідоцтво про народження.

3. Відредагуйте подані мовні конструкції.

Завдання було достроково виконане нашою групою. Інспектори, які призначаються комісією ... . Випробування проводяться у запланованому режимі. Головна увага приділяється... Узагальнюючи довідкові матеріали, нашу увагу привернув минулорічний акт інвентаризації. Робота аналізується за такими вимогами. Яблука, замерзлі від морозу.

4. Запишіть протокол будь-якої операції, використовуючи поданий нижче бланк.

Операція № від _____
Прізвище, ім'я, по батькові хворого _____
Хірург _____
Анестезіолог _____
Діагноз до операції _____
Діагноз після операції _____
Опис операції _____
Результат операції: _____
Опис препарату (видаленого органу, частини органа): _____
Підпис хірурга _____

5. Виберіть потрібну вам інформацію і зробіть від особи лікаря відповідний запис у медичну карту хворого, що потрапив до травматологічного відділення.

1. Потерпілий доставлений з вулиці санітарним транспортом.
2. Хворий отримав важку виробничу травму.
3. Серйозних ушкоджень немає. Є лише поверхневі ушкодження.
4. Хворий прооперований з приводу звичного вивиху.
5. Виявлено значне зміщення кісткових відламків.
6. Утворення кісткової мозолі сповільнене.
7. Проведено ручне вправлення вивиху.
8. У хворого опік (відмороження) тулуба (кінцівок) II – III ступеня.
9. Активні рухи відсутні.
10. Опік не інфікований.
11. Потерпілого поміщено у ванну з теплим слабким розчином перманганату калію.
12. Зроблено масаж (розтирання) уражених (відморожених) ділянок тіла.
13. Проведено зрошення опікової поверхні 0,5 % розчином новокаїну.
14. Оброблено опікову поверхню і прилеглі тканини слабким мильним розчином і теплою стерильною водою.
15. У хворого перелом передпліччя.
16. Хворий перебуває на витягненні.
17. У хворого перелом шийки стегна.
18. Зроблено внутрішньо кістковий відкритий остеосинтез шийки стегна.
19. зроблено контрольну рентгенограму у 2 проекціях на ліжку хворого.

20. Видалено стрижень.
21. Знято гіпс.
22. Хворого можна лікувати амбулаторно.
23. Необхідно навчити хворого користуватися протезом.

**Тематичний план самостійної роботи студентів з дисципліни
«Українська мова (за професійним спрямуванням)»**

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Українська мова (за професійним спрямуванням) як навчальна дисципліна.	6
2.	Особливості використання лексичних одиниць у мовленні медиків.	6
3.	Сучасний стан і проблеми української медичної термінології.	4
4.	Типові помилки слововживання у мовленні лікарів.	4
5.	Особливості використання самостійних та службових частин мови в текстах ділових документів.	6
6.	Синтаксичні особливості текстів ділових паперів.	4
7.	Особливості спілкування медичних працівників у різних комунікативних ситуаціях.	4
8.	Усне спілкування у сфері професійної діяльності лікаря.	6
9.	Культура сприймання публічного виступу.	4
10.	Медична професійна мова в історії української літературної мови.	4
11.	Структура та види наукового тексту.	4
12.	Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.	4
13.	Стандартизація медичної документації. Культура її оформлення і читання.	4
	Разом	60

Рекомендована література

Основна (базова)

Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [практикум] / Стечак Г. М. Львів: ЛНМУ, 2022. 123 с.

Єщенко Т. А. Фахове мовлення лікаря: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів] / Стечак Г. М. Львів: ЛНМУ, 2022. 78 с.

Стечак Г. М. Фахове мовлення лікаря: [збірник тестових завдань для поточного контролю] / Стечак Г. М. Львів: ЛНМУ, 2022. 81 с.

Голод Р.Б. Українська мова (за професійним спрямуванням): [навчальний посібник] / Р.Б. Голод, О.М. Мельничук, А.І. Сілевич. – Івано-Франківськ: Видавництво ІФНМУ, 2023. 212 с.

Караман С.О. Українська мова за професійним спрямуванням: [навчальний посібник для ВНЗ] / С.О. Караман, О.А. Копусь, В.І. Тихоша. – К. : Літера ЛТД, 2023. – 544 с.

Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: [підручник, за програмою МОН]. 5-те видання / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. Київ: Алерта, 2022. 696 с.

Шутак Л.Б. Культура усного спілкування медичного працівника: [навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III – IV рівнів акредитації] / Л.Б. Шутак, Г.В. Навчук. Чернівці: Видавництво БДМУ, 2021. 177 с.

Допоміжна

Бас-Кононенко О. В. Українська мова. Теорія, завдання, тест : [навч. посібник] / О. В. Бас-Кононенко, Л. П. Гнатюк. Київ: Знання, 2021. 405 с.

Козаченко Г. В. Українська мова за професійним спрямуванням: [навч. посібник] / Г. В. Козаченко. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 336 с.

Левченко О.П. Науковий стиль: культура мовлення: [навчальний посібник] / О.П. Левченко. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2022. 204 с.

Лисенко Н.О. Культура наукової мови: [навчальний посібник] / Н.О. Лисенко, Н.В. Піддубна, О.О. Тележкіна. Харків: Тім Пабліш Груп, 2021. 224 с.

Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: [навч. посібник] / О. Р. Микитюк. – 2-ге вид., доповн. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2021. 440 с.

Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного / О. Д. Пономарів. Київ: Либідь, 2021. 360 с.

Інформаційні ресурси

Державна мова – мова професійного спілкування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.studopedia.info/>.

Культура писемного ділового мовлення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.linguistika.com.ua>.

Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Українська медична термінологія в професійному спілкуванні. Лексико-стилістичні норми. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовної культури [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://intranet.tdmu.edu.ua/>.

Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/?nav=8>.

Трач-Росоловська С. В. Недоліки в оформленні та веденні медичних карт стаціонарного та амбулаторного хворого та їх значення для судово-медичної практики [Електронний ресурс] / С. В. Трач-Росоловська. *Шпитальна хірургія*. 2013. №4. С. 99-102. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/shpkhir_2013_4_28.pdf.

Навчально-методичне видання

Тетяна Анатоліївна Єщенко,
доктор філологічних наук, доцент

ФАХОВЕ МОВЛЕННЯ ЛІКАРЯ
Завдання для самостійної роботи студентів 1 курсу
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 228 «Педіатрія»

Навчально-методичне видання містить завдання для самостійної роботи студентів курсу основної компоненти «Українська мова (за професійним спрямуванням)», поради, список рекомендованої літератури, визначення основних понять.

Адресовано студентам медичного факультету ЗВО медичного профілю.

